

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai,
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai,
Lietuvos Respublikos finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai,
Lietuvos bankui

2025 m. vasario 21 d. Nr. S-52

Kopija
Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

bendrasisd@vrm.lt, finmin@finmin.lt, info@lb.lt, dokumentas@fntt.lt
kopija kanc@eimin.lt, andrius.saparnis@vrm.lt

Siunčiama el. paštu

DĖL PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJOS ĮSTATYMO

Asociacija „Fintech Hub LT“ (toliau – Asociacija) susipažino su 2025 m. sausio 31 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos teisės aktų informacinėje sistemoje pateiktu derinimui Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (toliau – PPTFPĮ) Nr. VIII-275 4, 5, 8 ir 22 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 32¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – Projektas) ir informuoja, kad Projektui pastabų ir / ar pasiūlymų neturi. Atsižvelgiant į tai, kad PPTFPĮ yra keičiamas, papildomai teikiame pasiūlymus dėl kitų nei Projekte PPTFPĮ nuostatų keitimo. Asociacijos vertinimu teikiami siūlymai neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams ir padėtų sumažinti rinkos dalyviams ir jų klientams tenkančią administracinę naštą.

1. Apostilizavimas / notarizavimas. PPTFPĮ 10 str. 2 d. ir 5 d.

PPTFPĮ 10 straipsnio 2 dalis numato, kad finansų įstaigos, nustatydamos kliento – juridinio asmens tapatybę klientui dalyvaujant fiziškai, reikalauja jo tapatybę patvirtinančių dokumentų arba šių dokumentų kopijų su notaro liudijimu, patvirtinančiu dokumento kopijos tikrumą. To paties straipsnio 5 dalis numato, kad kai klientas yra juridinis asmuo, atstovaujamas fizinio asmens, arba klientui – fiziniui asmeniui atstovauja kitas fizinis asmuo, finansų įstaiga ar kitas įpareigotasis subjektas turi pareikalauti iš jo įgaliojimo ir patikrinti jo galiojimą (tai yra jį išdavusio asmens teisę išduoti tokį įgaliojimą), įgaliojimo galiojimo laiką, kokius veiksmus atlikti nurodyta įgaliojime (įgaliojimas turi atitikti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso reikalavimus. Užsienyje išduotas įgaliojimas turi būti legalizuotas arba patvirtintas dokumentų tvirtinimo pažyma (apostille).

Atsižvelgiant į PPTFPĮ 11 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir 3 dalį, finansų įstaigos, nustatydamos kliento ir naudos gavėjo tapatybę jam fiziškai nedalyvaujant, turi surinkti 10 straipsnyje nurodytus dokumentus. Dėl šių nuostatų taikymo rinkoje yra susiformavusi praktika, kad tiek dokumentų kopijos su notaro liudijimu, tiek užsienyje išduotų įgaliojimų tvirtinimo pažymos (*apostille*) yra renkamos ir klientui nedalyvaujant fiziškai.

Informuojame, kad reikalavimas tvirtinti įgaliojimus *apostille* yra perteklinis ir sukuriantis didelę administracinę našta klientui, siekiančiam pasinaudoti Lietuvoje licencijuotos finansų įstaigos paslaugomis. Asociacijos žiniomis, *apostille* yra nacionalinio lygmens reikalavimas – [Direktyvos \(ES\) 2015/849](#) 13 straipsnis ir [Reglamento \(ES\) 2024/1624](#) 22 straipsnis akcentuoja bendrus klientų tapatybės tikrinimo principus, taip pat referuoja į informacijos tikrinimą patikimuose ir nepriklausomuose informacijos šaltiniuose, bet nereikalauja taikyti *apostille* ar notaro liudijimo – tam gali pakakti centrinių registru, viešųjų duomenų bazių ar kitų patvirtinimo metodų. Finansinių veiksmy darbo grupė (angl. *Financial Action Task Force, FATF*) rekomenduoja naudoti rizikos pagrindu grįstą požiūrį, kuris leidžia institucijoms pritaikyti dokumentų tikrinimo priemones pagal situaciją, bet neišskiria *apostille* ar notarizavimo reikalavimo. Valstybės narės pačios sprendžia dėl tinkamų patvirtinimo metodų. Atsižvelgiant į tai, Lietuvoje licencijuotos finansų įstaigos yra įpareigosios iš klientų prašyti didesnės apimties dokumentų, ir todėl dalis klientų pasirenka finansų įstaigas, turinčias licencijas kitose Europos Sąjungos šalyse. Asociacijos nuomone, tai kenkia šalies konkurencingumui.

Atsižvelgiant į tai, siūlome:

1.1. Keisti PPTFPI 10 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, nustatydami kliento – juridinio asmens tapatybę, reikalauja jo tapatybę patvirtinančių dokumentų arba šių dokumentų kopijų ~~su notaro liudijimu, patvirtinančiu dokumento kopijos tikrumą,~~ kuriuose yra šie duomenys:“

1.2. Papildyti PPTFPI 10 straipsnį 2¹ dalimi:

„**2¹. Finansų įstaigos ir kitų įpareigotieji subjektai, nustatydami kliento – juridinio asmens tapatybę ir gavę jo tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijas, turi įsitikinti kopijų tikrumu.**“

1.3. Keisti PPTFPI 10 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Kai klientas yra juridinis asmuo, atstovaujamas fizinio asmens, arba klientui – fiziniam asmeniui atstovauja kitas fizinis asmuo, finansų įstaiga ar kitas įpareigotasis subjektas turi pareikalauti iš jo įgaliojimo ir patikrinti jo galiojimą (tai yra jį išdavusio asmens teisę išduoti tokį įgaliojimą), įgaliojimo galiojimo laiką, kokius veiksmus atlikti nurodyta įgaliojime (įgaliojimas turi atitikti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso reikalavimus). ~~Užsienyje išduotas įgaliojimas turi būti legalizuotas arba patvirtintas dokumentų tvirtinimo pažyma (apostille).~~“

2. Pirmas mokėjimas iš sąskaitos ES ar reikalavimais lygiavertėje valstybėje licencijuotos įstaigos. PPTFPI 14 str. 4¹ d. 7 p. ir 15 str. 2 d. 2 p.

PPTFPI 14 straipsnio 4¹ dalies 7 punktas (vykdant sustiprintą kliento tapatybės nustatymą) ir 15 straipsnio 2 dalies 2 punktas (vykdant supaprastintą kliento tapatybės nustatymą) numato, kad finansų įstaigos turi užtikrinti, jog pirmasis kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigoje turimos to kliento sąskaitos, kai kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaiga yra registruota

Europos Sąjungos valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje šio įstatymo reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir kompetentingos institucijos prižiūri, kaip ji šių reikalavimų laikosi.

[Direktyvos \(ES\) 2015/849](#) 18a straipsnis numato, kad pirmo mokėjimo reikalavimas nėra privalomo taikymo – Lietuvos institucijos pasirinko griežtesnę poziciją ir šį reikalavimą pritaikė. [Reglamento \(ES\) 2024/1624](#) 34 straipsnio 4 dalies g punktas numato, kad iš esmės pačios finansų įstaigos gali apsibrėžti, ar taikyti tokį reikalavimą. Tais atvejais, kai pati finansų įstaiga turi atlikti jurisdikcijos, kurioje asmuo turi sąskaitą, teisinę analizę, tai sukuria finansinę naštą – kainuoja tiek tokią analizę parengti, tiek ją nuolat peržiūrėti. Pastebėtina, kad ir tokio reikalavimo nauda abejotina, nes ji yra tik papildoma priemonė – finansų įstaigos taiko daug kitų riziką ribojančių ir efektyvesnių priemonių kliento tapatybei nustatyti ir patikrinti. Siūlome vadovautis Reglamento 2024/1624 formuojamai praktikai ir leisti finansų įstaigoms bei kitiems įpareigotiesiems subjektams patiems pasirinkti, ar reikalauti tokio pirmo mokėjimo.

Papildomai pažymime, kad PPTFPĮ pirmojo mokėjimo reikalavimas taip pat įtrauktas ir į supaprastintą kliento tapatybės nustatymą. Atsižvelgiant į tai, kad net ir sustiprinto kliento tapatybės nustatymo atveju tai yra tik vienas iš galimų reikalavimų, kyla klausimas dėl tokio reikalavimo proporcingumo vykdant supaprastintą tapatybės nustatymą. Siūlome tokio reikalavimo arba atsisakyti, arba palikti pačios finansų įstaigos apsisprendimo teisei.

Atsižvelgiant į tai, siūlome:

2.1. Atsisakyti PPTFPĮ 14 straipsnio 4¹ dalies 7 punkto:

„4¹. Taikydami sustiprintą kliento tapatybės nustatymą, kai sandoriai ar dalykiniai santykiai atliekami su Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse gyvenančiais fiziniais asmenimis ar ten įsteigtais juridiniais asmenimis, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai privalo:

<...>

~~7) užtikrinti, kad tada, kai klientui atidaroma sąskaita, pirmasis kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigoje turimos to kliento sąskaitos, kai kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaiga yra registruota Europos Sąjungos valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje šio įstatymo reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir kompetentingos institucijos prižiūri, kaip ji šių reikalavimų laikosi.“~~

2.2. Papildyti PPTFPĮ 14 straipsnį nauja 4² dalimi:

„4². Taikydami sustiprintą kliento tapatybės nustatymą, kai sandoriai ar dalykiniai santykiai atliekami su Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse gyvenančiais fiziniais asmenimis ar ten įsteigtais juridiniais asmenimis, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai gali reikalauti, kad pirmasis kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigoje turimos to kliento sąskaitos, kai kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaiga yra registruota Europos Sąjungos valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje,

nustačiusioje šio įstatymo reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir kompetentingos institucijos prižiūri, kaip ji šių reikalavimų laikosi.“

2.3. Atitinkamai, keisti PPTFPĮ 14 straipsnio 4² dalies numeraciją į 4³ dalį.

2.4. Keisti PPTFPĮ 15 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Taikydami supaprastintą kliento tapatybės nustatymą, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nustatytą atvejį, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, nustatydami kliento ir naudos gavėjo tapatybę, gali nukrypti nuo šio įstatymo 9 straipsnio 12, 13, 14 dalyse, 10 straipsnyje, 11 straipsnio 3 dalyje ir 12 straipsnyje nurodytų nuostatų ir privalo ~~tik~~ **gauti šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose ir 10 straipsnio 2 dalies 1, 2, 3 punktuose nurodytus duomenis.**

1) gauti šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose ir 10 straipsnio 2 dalies 1, 2, 3 punktuose nurodytus duomenis;

2) užtikrinti, kad pirmasis kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigoje turimos sąskaitos, kai kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaiga yra registruota Europos Sąjungos valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje šio įstatymo reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir kompetentingos institucijos prižiūri, kaip ji šių reikalavimų laikosi.“

arba

„2. Taikydami supaprastintą kliento tapatybės nustatymą, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nustatytą atvejį, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, nustatydami kliento ir naudos gavėjo tapatybę, gali nukrypti nuo šio įstatymo 9 straipsnio 12, 13, 14 dalyse, 10 straipsnyje, 11 straipsnio 3 dalyje ir 12 straipsnyje nurodytų nuostatų ir privalo ~~tik~~ **gauti šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose ir 10 straipsnio 2 dalies 1, 2, 3 punktuose nurodytus duomenis. Finansų įstaigos gali reikalauti, kad pirmasis kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigoje turimos sąskaitos, kai kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaiga yra registruota Europos Sąjungos valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje šio įstatymo reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir kompetentingos institucijos prižiūri, kaip ji šių reikalavimų laikosi.**

1) gauti šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose ir 10 straipsnio 2 dalies 1, 2, 3 punktuose nurodytus duomenis;

2) užtikrinti, kad pirmasis kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigoje turimos sąskaitos, kai kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaiga yra registruota Europos Sąjungos valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje šio įstatymo reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir kompetentingos institucijos prižiūri, kaip ji šių reikalavimų laikosi.“

3. Poveikio priemonių viešinimas nelaukiant apskundimo termino. PPTFPI 41 str. 1 d., Lietuvos banko įstatymo 43³ str. 15 d.

Asociacijos vertinimu, Lietuvos institucijos pasirinko griežtesnę poveikio priemonių viešinimo tvarką. PPTFPI 41 straipsnio 1 ir 2 dalis numato, kad „informacija apie įsiteisėjusį sprendimą dėl taikytų poveikio priemonių, įskaitant informaciją apie padaryto šio įstatymo pažeidimo esmę ir jį padariusio juridinio asmens pavadinimą arba fizinio asmens vardą ir pavardę, skelbiama priežiūros institucijų interneto svetainėse nedelsiant, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, po to, kai priežiūros institucijos sprendimas išsiunčiamas arba įteikiamas asmeniui, kuriam poveikio priemonė (priemonės) buvo pritaikyta (pritaikytos). Jeigu sprendimas taikyti poveikio priemonę (priemones) yra apskundžiamas, priežiūros institucijos interneto svetainėje taip pat pateikiama informacija apie skundus, pateiktus dėl pritaikytų poveikio priemonių, ir jų nagrinėjimo rezultatus.“

Tiek Direktyvos (ES) 2015/849 60 straipsnio 1 dalis, tiek [Direktyvos 2024/1640](#) 58 straipsnio 2 dalis leidžia valstybėms narėms pasirinkti, ar informaciją skelbti nedelsiant, ar skelbimą atidėti iki skundo pateikimo termino pabaigos. Asociacijos vertinimu, pirmasis variantas pasirinktas dėl šalyje susiformavusios poveikio priemonių viešinimo praktikos. Vertinant viešai prienamą informaciją teisės aktų sistemoje, Lietuvos bankas savo praktiką suformavo 2018 metais, kai į nacionalinę teisę buvo perkeliamos Direktyvos 2014/65/ES ir 2013/36/ES bei Reglamentai (ES) Nr. 600/2014, (ES) Nr. 2016/1011 ir (ES) Nr. 2015/2365. Šiuo metu naudojama formuluotė kyla iš [Direktyvos 2014/65/ES](#), kuri taikoma investicinėms įmonėms, rinkos operatoriams ir trečiųjų šalių įmonėms, teikiančioms investicines paslaugas ar vykdančioms investicinę veiklą, 71 straipsnio. Kartu su šiuo teisės aktų paketu buvo išplėstas 1994 m. gruodžio 1 d. Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymas Nr. I-678 (toliau – LBI), o aiškinamajame rašte pažymėta, kad tai būtina siekiant nustatyti bendrą finansų rinkos dalyvių priežiūros proceso tvarką, taikytiną visiems Lietuvos banko prižiūrimiems finansų rinkos dalyviams

Asociacijos vertinimu ši praktika galėtų būti peržiūrima. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu daugiausiai poveikio priemonių ir teisminių ginčų kyla pinigų plovimo prevencijos kontekste, ir priemonių viešinimo nelaukiant skundo pateikimo termino įtaka ne visais atvejais atitinka įmonės padarytą žalą visuomenei ir finansiniam stabilumui. Pažymėtina, kad poveikio priemonės neretu atveju skiriamos už nepakankamas ir neišsamias procedūras, tuomet jos yra eskaluojamos žiniasklaidoje, o tai kenkia visai sektoriaus reputacijai ir visuomenės pasitikėjimui. Kartu atkreipiame dėmesį į tai, kad pinigų plovimo prevencijos reikalavimai kinta, procesai yra sudėtingi ir kai kuriais atvejais pertekliniai lyginant su kitomis Europos Sąjungos teisės aktų nuostatomis (žr. 1 ir 2 punktus).

Atsižvelgiant į tai, siūlome:

3.1. Keisti PPTFPI 41 straipsnio 1 dalį:

„1. **Kai nėra skundžiama**, informacija apie įsiteisėjusį sprendimą dėl taikytų poveikio priemonių, įskaitant informaciją apie padaryto šio įstatymo pažeidimo esmę ir jį padariusio juridinio asmens pavadinimą arba fizinio asmens vardą ir pavardę, skelbiama priežiūros institucijų interneto svetainėse

nedelsiant, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, po to, kai priežiūros institucijos sprendimas išsiunčiamas arba įteikiamas asmeniui, kuriam poveikio priemonė (priemonės) buvo pritaikyta (pritaikytos).“

3.2. Šalinti PPTFPI 41 straipsnio 2 dalį:

~~„2. Jeigu sprendimas taikyti poveikio priemonę (priemones) yra apskundžiamas, priežiūros institucijos interneto svetainėje taip pat pateikiama informacija apie skundus, pateiktus dėl pritaikytų poveikio priemonių, ir jų nagrinėjimo rezultatus.“~~

3.3. Keisti LBI 43³ straipsnio 15 dalį:

„15. Siekiant užtikrinti finansų rinkos priežiūrą ir poveikio priemonių atgrasomąjį poveikį, informacija apie pritaikytas poveikio priemones, įskaitant informaciją apie padaryto teisės akto pažeidimo esmę ir jį padariusio asmens tapatybę (vardas ir pavardė, juridinio asmens pavadinimas ir jo kodas), skelbiama Lietuvos banko interneto svetainėje nedelsiant po to, kai Lietuvos banko sprendimas šio straipsnio 12 dalyje nustatyta tvarka išsiunčiamas arba įteikiamas asmeniui, kuriam poveikio priemonė buvo pritaikyta, **išskyrus atvejus, kai kiti teisės aktai, reglamentuojantys poveikio priemonių skyrimo finansų įstaigoms tvarką, nustato kitaip**. Jeigu sprendimas taikyti poveikio priemonę apskundžiamas, Lietuvos banko interneto svetainėje taip pat pateikiama informacija apie dėl pritaikytų poveikio priemonių pateiktus skundus ir jų nagrinėjimo rezultatus. Jeigu informacijos apie pritaikytas poveikio priemones, išskyrus poveikio priemonę - viešą paskelbimą apie pažeidimą ir jį padariusį asmenį, paskelbimas galėtų padaryti neigiamą įtaką finansų rinkos stabilumui, atliekamam ikiteisminiam tyrimui arba neproporcingą žalą fiziniams ar juridiniams asmenims arba jeigu nustatoma, kad informacijos skelbimas apie fiziniam asmeniui pritaikytą poveikio priemonę būtų neproporcingas, šios informacijos skelbimas atidedamas tol, kol šios aplinkybės išnyksta, ji skelbiama neatskleidžiant informacijos apie pažeidimą padariusį asmenį arba neskelbiama. Lietuvos bankas užtikrina, kad paskelbta informacija būtų prieinama ne trumpiau kaip 5 metus nuo jos paskelbimo dienos. Paskelbtą informaciją sudarantys asmens duomenys Lietuvos banko interneto svetainėje skelbiami tik būtina, ne trumpesnę kaip 5 metų ir ne ilgesnę kaip 10 metų, laikotarpį, nustatomą pagal Lietuvos banko tvirtinamas asmens duomenų apsaugos tvarkymo taisykles.“

Administracijos direktorė

Greta Ranonytė

Vaida Ražanauskė, vaida@fintechhub.lt, +37062053502